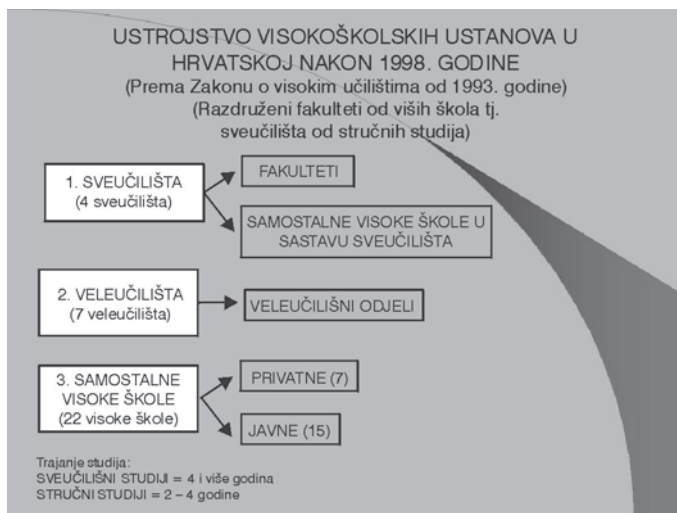

OSNOVNA OBILJEŽJA SUSTAVA VISOKOG OBRAZOVANJA U HRVATSKOJ

Sustav visokog obrazovanja u Hrvatskoj čine 82 državne ustanove visokog obrazovanja i 7 privatnih visokih škola s pravom javnosti. Sve su ove ustanove ustrojene kao samostalne pravne osobe. U ovim je ustanovama u 2001. godini u punom radnom odnosu (prema podacima stručnih službi Ministarstva znanosti i tehnologije) bilo zaposleno 5.500 nastavnika i suradnika.

Prema odredbama Zakona o visokim učilištima iz 1993. godine, sustav visokog obrazovanja podijeljen je u dva podsustava: *sveučilišni*, u čijem su sastavu u školskoj godini 2002./2003. bila četiri sveučilišta i *stručni*, u čijem su sastavu 7 ve-

leučilišta, 8 samostalnih javnih visokih škola, 7 javnih visokih škola u sastavu sveučilišta, 7 privatnih visokih škola s pravom javnosti.

Broj upisanih studenata u dodiplomskim studijima svih visokoškolskih ustanova u Hrvatskoj bio je u školskoj godini 2001./2002. – 117.205 studenata. Od toga 85.244, ili 73% studenata, bili su upisani na sveučilišnim studijima, a 31.961, ili 27%, na stručnim studijima. U oba podsustava visokog obrazovanja studenti upisuju studije kao redoviti studenti na teret Ministarstva znanosti i tehnologije, kao redoviti studenti prema osobnim potrebama ili kao izvanredni studenti.

UKUPAN BROJ UPISANIH STUDENATA NA SVEUČILIŠNIM I STRUČNIM STUDIJIMA U HRVATSKOJ, KOJI STUDIRAJU UZ ODOBRENJE MINISTARSTVA, u školskoj godini 2001./2002.

VRSTA STUDIJA	APSOLUTNI BROJ	%
SVEUČILIŠNI	85.244	73
STRUČNI	31.961	27
UKUPNO	117.205	100

NAPOMENA: Nije uključen broj izvanrednih studenata i redovitih studenata po osobnim potrebama izvan odluke Ministarstva o upisnim kvotama

S obzirom na broj stanovnika, broj studenata u Hrvatskoj među najmanjim je u Europi.

Sustavom visokog obrazovanja upravlja Ministarstvo znanosti i tehnologije uz još nekoliko tijela značajnih za funkcioniranje sustava. Na nacionalnoj razini to su Nacionalno vijeće za visoku naobrazbu od 18 članova; Rektorski zbor koji čine 5 rektora hrvatskih sveučilišta (u Zagrebu, Splitu, Osijeku, Rijeci i Zadru) te sedam rektora hrvatskih veleučilišta; na razini sveučilišta i fakulteta sveučilišni senati koje čine svi dekani fakulte-

BROJ STUDENATA NA 1.000 STANOVNIKA U HRVATSKOJ U 2001. GODINI

Ukupan broj studenata u Hrvatskoj u školskoj godini 2001./2002.	117.205*
Ukupan broj stanovnika u Hrvatskoj prema popisu stanovništva od 2001. godine	4.381.352**
Broj studenata na 1.000 stanovnika	26,75

*Izvor: Ministarstvo znanosti i tehnologije
**Izvor: Popis stanovništva 2001. godine

ta; na razini fakulteta dekani fakulteta i fakultetska vijeća. Gotovo zanemarivu, već možda samo korektivnu, ulogu imaju sindikati znanstvenih i nastavnih djelatnika te Hrvatski studentski zbor.

Sustav visokog obrazovanja financira se naj-

TKO UPRAVLJA SUSTAVOM VISOKOG OBRAZOVANJA U HRVATSKOJ?

- MINISTARSTVO ZNANOSTI I TEHNOLOGIJE
- NACIONALNO VIJEĆE ZA VISOKU NAOBRABU
- REKTORSKI ZBOR
- SENATI SVEUČILIŠTA I VELEUČILIŠTA
- DEKANI VISOKOŠKOLSKIH USTANOVA
- STRUČNA VIJEĆA VISOKOŠKOLSKIH USTANOVA

- SINDIKAT VISOKOŠKOLSKIH NASTAVNIKA
- STUDENTSKI ZBOR

većim dijelom iz državnog proračuna putem Ministarstva znanosti i tehnologije, koje svakoj ustanovi mjesečno raspoređuje financijska sredstva za plaće nastavnika, suradnika i ostalog osoblja, zatim sredstva za materijalne troškove poslovanja,

tekuće održavanje i kapitalne investicije. Ukupna sredstva predviđena u državnom proračunu za 2001. godinu, za potrebe visokog obrazovanja (stavka 105/10 državnog proračuna), iznosila su jednu milijardu i 341 milijun kuna, ili 2,3% ukupnog državnog proračuna odnosno oko 1,3% BDP-a, po čemu je Hrvatska među zadnjim zemljama Europe po izdvajanjima za visoko obrazovanje.

Struktura proračunskih sredstava za visoko obrazovanje, prema pojedinim djelatnostima visokog obrazovanja, u 2001. godini bila je sljedeća:

- Sveučilište u Zagrebu	49,38%
- Sveučilište u Rijeci	8,66%
- Sveučilište u Splitu	7,92%
- Sveučilište u Osijeku	6,57%
- Veleučilišta	1,06%
- Visoke škole	3,40%
- Knjižnice	0,53%
- Studentski standard	16,50%
- Stipendije	4,50%
- Nacionalno vijeće	0,19%
- Ostalo	1,29%

Redovitim studentima, koji studiraju na teret Ministarstva znanosti, svi troškovi studija (školarine), kao i dobar dio ostalih troškova vezanih uz studentski standard (troškovi prehrane, troškovi smještaja za studente izvan mjesta studija, zdravstveno osiguranje studenata), pokriveni su iz državnog proračuna. Redoviti studenti koji studiraju po osobnim potrebama sami uplaćuju školarine za studij u ustanovama visokog obrazovanja u kojima studiraju, i u iznosu koji svake školske godine određuje Ministarstvo znanosti i tehnologije. Ostali troškovi studija su im pokriveni, kao i redovitim studentima koji studiraju na teret Ministarstva iz državnog proračuna, ukoliko je Mini-

starstvo znanosti i tehnologije za njih odobrilo upisne kvote. Izvanredni studenti sami snose sve troškove svoga studija.

Mladen Havelka
**Visoko obrazovanje u
Hrvatskoj i europskim
zemljama**

REFORME SUSTAVA VISOKOG OBRAZOVANJA U HRVATSKOJ

Reforma sustava visokog obrazovanja gotovo da je trajno stanje u posljednjih tridesetak godina u Hrvatskoj. Za cijelo to vrijeme nije bilo dužega razdoblja u kojem bi se sustav visokog obrazovanja mogao stabilizirati i razvijati na temelju nekih opće prihvaćenih načela, uz povremene korekcije, prilagodbe i modernizacije nužne svakom, pa i najstabilnijem sustavu visokog obrazovanja. Umjesto toga, sustav visokog obrazovanja u Hrvatskoj mijenjan je radikalnim potezima, najčešće pod jakim utjecajem politike, a da tim promjenama nikada nisu prethodile ni sustavne analize stanja i precizne studije provodljivosti predloženih modela na manjim dijelovima sustava, niti projekcije mogućih dugoročnih posljedica pojedinih reformskih zahvata.

Najnovija reforma sustava visokog obrazovanja započinje se provoditi odmah nakon demokratskih promjena devedesetih godina. Nakon prvih demokratskih izbora u Hrvatskoj 1990. godine, započele su i rasprave o nužnosti reorganizacije sustava visokog obrazovanja i potrebi njegova preustrojavanja, od starog centraliziranog, planskog i državi potpuno podređenog sustava u novi, demokratski, decentralizirani, autonomni, i s razvijenim Europskim zemljama usporediv sustav visokog obrazovanja.

Rasprave o ključnim načelima i ustrojstvu novoga sustava visokog obrazovanja završene su odlukom o donošenju novoga Zakona o visokim učilištima, koji je 1993. godine izglasao Hrvatski sabor, čime su određena osnovna obilježja novog sustava visokog obrazovanja u Hrvatskoj.